

लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक यांनी दिलेल्या
"स्वराज्य हा माझा जन्मसिद्ध हक्क आहे आणि तो मी
मिळविणारच" या घोषणेच्या शताब्दी वर्षानिमित्त
राबविण्यात येणारे महोत्सव.

"लोकमान्य सार्वजनिक गणेशोत्सव अभियान" व
"लोकमान्य उत्सव".

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
शासन निर्णय क्र. लोकम ८८१६/प्र. क्र. १२५/सां.का.४

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : २७ जुलै, २०१६

वाचा :- या विभागाचा शासन निर्णय क्र. संकीर्ण ८२१६/प्र.क्र.७९/सां.का.४,
दिनांक २२ जून, २०१६.

प्रस्तावना :-

सार्वजनिक गणेशोत्सवाचे प्रणेतें लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक यांचे सध्या १६० वे जयंती वर्ष सुरु आहे. लोकमान्य टिळकांनी सुरु केलेल्या या सार्वजनिक गणेशोत्सवाच्या चळवळीला पुढील वर्षी १२५ वर्ष पूर्ण होत आहेत. तसेच "स्वराज्य हा माझा जन्मसिद्ध हक्क आहे आणि तो मी मिळविणारच" या लोकमान्य टिळकांच्या जगप्रसिद्ध उद्गारांचे चालू वर्ष हे शतक महोत्सवी वर्ष आहे. अशा या अद्वितीय व्यक्तिमत्त्वाच्या थोर नेत्याची जीवनगाथा व कार्य विविध माध्यमांद्वारे जनतेपर्यंत, प्रामुख्याने आजच्या तरुण पिढीपर्यंत पोहोचविण्याकरिता राज्यात विविध सांस्कृतिक उपक्रम साजरे करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

२. त्याकरिता उपरोक्त संदर्भाधीन दिनांक २२ जून, २०१६ च्या शासन निर्णयान्वये राज्य स्तरावर मा. मंत्री, वित्त व नियोजन यांच्या अध्यक्षतेखाली आणि मा. मंत्री सांस्कृतिक कार्य यांच्या सहअध्यक्षतेखाली एक समिती गठीत करण्यात आली आहे. या समितीच्या सूचनेनुसार सन २०१६ व २०१७ या वर्षात "लोकमान्य सार्वजनिक गणेशोत्सव अभियान" व "लोकमान्य उत्सव" असे विविध कार्यक्रम राबविण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक यांचे १६० वे जयंती वर्ष तसेच त्यांनी सुरु केलेल्या सार्वजनिक गणेशोत्सवाच्या चळवळीला पूर्ण होत असलेली १२५ वर्षे तसेच "स्वराज्य हा माझा जन्मसिद्ध हक्क आहे आणि तो मी मिळविणारच" या त्यांच्या जगप्रसिद्ध उद्गाराचे शताब्दी वर्ष यानिमित्ताने राज्यात "लोकमान्य सार्वजनिक गणेशोत्सव अभियान" व "लोकमान्य उत्सव" हे दोन सांस्कृतिक उपक्रम सन २०१६ व २०१७ या वर्षात राबविण्यात येतील. हे दोन उपक्रम पुढीलप्रमाणे राबविण्यात येतील.

“लोकमान्य सार्वजनिक गणेशोत्सव अभियान”

२. हा उपक्रम सन २०१६ च्या गणेशोत्सवाच्या कालावधीत राबविण्यात येईल. लोकमान्य टिळकांनी जनजागृतीसाठी सार्वजनिक गणेशोत्सव आयोजित करण्याची प्रथा सुरु केली. या गणेश मंडळांच्या माध्यमातून लोकमान्य टिळकांचे विचार, त्यांची चतुःश्रुती तसेच अन्य उपक्रमांद्वारे जगजागृती घडवतील अशा सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळांची स्पर्धा आयोजित करून, गणेशोत्सव साजरा करण्याची मंडळांची पध्दत, देखावे, सामाजिक कार्य, समाजाचा सहभाग आदी विषयांबाबत मूल्यांकन करून शासनाच्या वतीने तालुका, जिल्हा व विभागीय स्तरावर विजेत्या मंडळांचा गौरव करण्यात येईल व रोख बक्षिसे देण्यात येतील. या स्पर्धेत भाग घेण्याकरिता सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळांनी लोकमान्य टिळकांना अभिप्रेत असलेल्या “ (१) स्वदेशी, (२) साक्षरता, (३) बेटी-बचाव, (४) व्यसनमुक्ती व (५) जलसंवर्धन” यापैकी एका कल्पनेशी निगडीत देखावा करणे आवश्यक आहे. या स्पर्धेच्या आयोजनाकरिता खालील कार्यपध्दती अवलंबिण्यात येईल.

स्पर्धेकरिता अर्ज करण्याची पध्दत :-

३. या स्पर्धेत राज्यातील सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळांना सहभागी होता येईल. त्याकरिता मंडळाची धर्मादाय आयुक्त यांच्याकडे नोंदणी केलेली असणे आवश्यक आहे. या मंडळांनी या शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट क्र. "अ" मध्ये विहित केलेल्या अर्जामध्येच मंडळाशी संबंधित तालुक्याच्या गट शिक्षण अधिका-याकडे अर्ज करावा. हे अर्ज दिनांक २९ जुलै, २०१६ ते दिनांक २९ ऑगस्ट, २०१६ या कालावधीत, गट शिक्षण अधिकारी यांच्या कार्यालयात कार्यालयीन वेळेत स्विकारण्यात येतील. या कालावधीनंतर आलेल्या अर्जांचा विचार केला जाणार नाही.

स्पर्धेत सहभागी झालेल्या सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाची तपासणी व पारितोषिकाकरीता निवड करण्याबाबतची कार्यपध्दती :-

तालुका स्तर समिती :-

४. या स्पर्धेत सहभागी झालेल्या सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळांच्या देखाव्याची पाहणी करण्याकरिता तालुका स्तरावर तालुक्याच्या गट शिक्षण अधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली एक समिती गठीत करण्यात येईल. या समितीमध्ये तालुक्यातील कोणत्याही शाळा / महाविद्यालय यांमधील प्राध्यापक / कलाशिक्षक व राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS) चे अधिकारी सदस्य असतील. (गट शिक्षण अधिका-याने इतर दोन सदस्यांची निवड करावी.) या स्पर्धेत सहभागी झालेल्या सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळांच्या देखाव्यांची पाहणी करण्याकरिता तालुका स्तरावरील समिती दिनांक ०८ ते १२ सप्टेंबर, २०१६ या कालावधीत देखाव्याच्या ठिकाणी प्रत्यक्ष भेट देईल. या पाहणीच्यावेळी शासनाने विहित केलेल्या गुणांकन पध्दतीनुसार सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळांना गुण देईल. गुणांकनाबाबतची कार्यपध्दती संबंधित गट शिक्षण अधिकारी यांना स्वतंत्रपणे कळविण्यात येईल.

५. विहित केलेल्या गुणांकन पध्दतीनुसार गुणांकन दिल्यानंतर दिनांक १६ ते १८ सप्टेंबर, २०१६ रोजी सकाळी १०-०० वाजता गट शिक्षण अधिकारी प्राप्त गुणांनुक्रमाच्या आधारे त्यांच्या तालुक्यामधील प्रथम, द्वितीय व तृतीय, पारितोषिक प्राप्त सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळांची नावे

जाहिर करतील. जर एखाद्या पारितोषिकासाठी दोन किंवा जास्त मंडळांना समान गुण प्राप्त झाले असतील, तर समिती सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाच्या क्रमांकाबाबत त्या मंडळांच्या नावांचे सर्वासमक्ष जाहिर सोडत काढून तो क्रमांक निश्चित करतील. तालुका स्तरावरील निवड समितीने निवड केलेल्या मंडळांची माहिती गट शिक्षण अधिकारी हे जिल्हा शिक्षण अधिकारी यांच्याकडे दिनांक २० सप्टेंबर, २०१६ रोजी दुपारपूर्वी पाठवितील.

६. या स्पर्धेसाठी प्रत्येक तालुक्यामधून किमान ५ पेक्षा जास्त मंडळांनी भाग घेणे आवश्यक राहिल. एखाद्या तालुक्यामधून ५ पेक्षा जास्त मंडळांनी भाग घेतला तर प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांक जाहीर करण्यात यावेत. ४ मंडळांनी भाग घेतला तर फक्त प्रथम व द्वितीय क्रमांक व ३ मंडळांनी भाग घेतला तर फक्त प्रथम क्रमांक घोषित करण्यात यावा.

जिल्हा स्तर समिती :-

७. जिल्हा स्तरावरील पारितोषिक प्राप्त मंडळांची निवड करण्याकरिता जिल्हा शिक्षण अधिकारी (निरंतर/ प्राथमिक / माध्यमिक) यांचे अध्यक्षतेखाली एक समिती असेल. या समितीमध्ये त्या जिल्ह्यातील कला महाविद्यालयातील कला प्राध्यापक व जिल्हा राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS) यांचे अधिकारी सदस्य असतील. (जिल्हा शिक्षण अधिका-याने इतर दोन सदस्यांची निवड करावी.)

८. गट शिक्षण अधिकारी यांच्याकडून जिल्हा शिक्षण अधिकारी (निरंतर / प्राथमिक / माध्यमिक) यांच्याकडे प्राप्त झालेल्या सर्व जिल्ह्यांच्या माहितीची वर्गवारी करून गुणानुक्रमानुसार जिल्ह्यातील प्रथम, द्वितीय व तृतीय पारितोषिक प्राप्त मंडळांची नावे दिनांक २२ सप्टेंबर, २०१६ रोजी सकाळी १०-०० वा. जाहीर करतील. जर एखाद्या पारितोषिकासाठी दोन किंवा जास्त मंडळांना समान गुण प्राप्त झाले असतील, तर समिती सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाच्या जिल्हा स्तरावरील निवड समितीने निवड केलेल्या मंडळांची माहिती, जिल्हा शिक्षण अधिकारी (निरंतर / प्राथमिक / माध्यमिक) हे संबंधित विभागीय स्तरावरील उप संचालक (शिक्षण) यांच्याकडे दिनांक २२ सप्टेंबर, २०१६ रोजी दुपारपूर्वी पाठवितील.

विभागीय स्तर समिती :-

९. विभागीय स्तरावरील पारितोषिक प्राप्त मंडळांची निवड करण्याकरिता उप संचालक (शिक्षण) यांच्या अध्यक्षतेखाली एक समिती असेल. या समितीमध्ये त्या त्या महसुली क्षेत्रातील कला महाविद्यालयाचे प्राध्यापक / प्राचार्य व विभागीय राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS) चे विभागीय अधिकारी यांचा समावेश असेल. (उपसंचालक (शिक्षण) हे इतर दोन सदस्यांची निवड करतील)

१०. जिल्हा शिक्षण अधिकारी (निरंतर / प्राथमिक / माध्यमिक) यांच्याकडून उप संचालक (शिक्षण) यांच्याकडे प्राप्त झालेल्या सर्व जिल्ह्यांच्या माहितीची वर्गवारी करून गुणानुक्रमानुसार महसुली विभागातील प्रथम, द्वितीय व तृतीय पारितोषिक प्राप्त मंडळांची नावे दिनांक २५ सप्टेंबर, २०१६ रोजी सकाळी १०-०० वा. जाहिर करतील.

जर एखाद्या पारितोषिकासाठी दोन किंवा जास्त मंडळांना समान गुण प्राप्त झाले असतील, तर निवड समिती सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाच्या क्रमांकाबाबत त्या मंडळाच्या नावाने सर्वासमक्ष जाहीर सोडत काढून तो क्रमांक निश्चित करतील.

पारितोषिक प्राप्त मंडळांना द्यावयाची रोख रक्कम :-

११. बृहन्मुंबईतील सार्वजनिक मंडळांची संख्या लक्षात घेता, मुंबई व मुंबई उपनगर या जिल्हयांना कोकण विभागातून वगळून या २ जिल्हयांकरिता स्वतंत्र विभाग समजून बक्षिसे देण्यात येतील.

अ.क्र.	समिती स्तर	शासनामार्फत पुरस्कार म्हणून द्यावयाची रक्कम (रुपये)		
		प्रथम विजेते	द्वितीय विजेते	तृतीय विजेते
१	विभागीय स्तर	२,००,०००	१,५०,०००	१,००,०००
२	जिल्हा स्तर	१,००,०००	७५,०००	५०,०००
३	तालुका स्तर	२५,०००	१५,०००	१०,०००

१२. सर्व विजेत्या सार्वजनिक गणेश मंडळांचा बक्षिस वितरणाचा समारंभ कधी, कोठे व कसा करावा याबाबत स्वतंत्र सूचना देण्यात येतील.

“लोकमान्य उत्सव”

१३. लोकमान्य उत्सव या कार्यक्रमाचा मुख्य उद्देश लोकमान्य टिळकांची जीवनगाथा, त्यांनी केलेल्या संघर्षाचा लढा विविध माध्यमांद्वारे नवीन पिढीपर्यंत पोहोचविणे हा असून त्याकरिता राज्यात एक महोत्सव आयोजित करण्यात येईल. त्या महोत्सवाकरिता विदेशातील व महाराष्ट्राबाहेरील महाराष्ट्र मंडळांचे पदाधिकारी आणि महाराष्ट्रातील सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळांचे / महासंघाचे पदाधिकारी यांना या महोत्सवाकरिता आमंत्रित करण्यात येईल. या बाबतचा स्वतंत्र शासन निर्णय व मार्गदर्शिका निर्गमित करण्यात येईल.

१४. यासाठी संचालक, सांस्कृतिक कार्य संचालनालय अथवा त्यांनी प्राधिकृत केलेला अधिकारी यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

१५. या कार्यक्रमानिमित्ताने होणारा खर्च हा मागणी क्र. झेडडी-२, २२०५ कला व संस्कृती, (००) १०२ कला व संस्कृती प्रचालन, (०४) इतर महोत्सव, (०४) (०१) इतर महोत्सव (२२०५ १६०५) ५०, इतर खर्च (योजनेतर), या लेखाशिर्षाखालील माहे जुलै, २०१६ मध्ये मंजूर झालेल्या पुरवणी मागणीच्या तरतुदीतून भागविण्यात यावा.

१६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in व विभागाच्या www.cultural.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१६०७२७१५१२१४७३२३ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने सांक्षातिक करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(संजय पां. भोकरे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. मुख्यमंत्री, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

२. मा. मंत्री, वित्त व नियोजन यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
३. मा. मंत्री (सां. का.), यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
४. प्रधान सचिव (प. व सां. का.) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
५. प्रधान सचिव (शालेय शिक्षण) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
६. उप सचिव (सां.का.) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई ३२
७. संचालक, सांस्कृतिक कार्य संचालनालय, मुंबई
८. निवड समितीचे सर्व अशासकीय सदस्य
(संचालक, सांस्कृतिक कार्य संचालनालय यांच्यामार्फत)
९. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
- १०.सर्व विभागीय उप संचालक (शिक्षण)
- ११.सर्व जिल्हा शिक्षण अधिकारी, (निरंतर / प्राथमिक / माध्यमिक शिक्षण)
- १२.सर्व गट शिक्षण अधिकारी
- १३.महालेखापाल (महाराष्ट्र-१/२) (लेखा परिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता)
- १४.निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई
- १५.अवर सचिव (अर्थसं), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१६. निवड नस्ती, सां. का. ४.

शासन निर्णय क्र. लोकम ८८१६/प्र. क्र.१२५/सां.का.४, दिनांक २७ जुलै, २०१६ सोबतचे “परिशिष्ट अ”
 “लोकमान्य सार्वजनिक गणेशोत्सव अभियान २०१६”
 (अर्जदार सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाने विहित प्रपत्रात अर्ज करावयाचा असून तो ए-४ साईज पेपरवर
 टंकलिखित करावा).

१. सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाचे :-
नांव
२. सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाच्या :-
पत्रव्यवहाराचा पत्ता
३. उत्सव स्थळ :-
४. सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाच्या :-
स्थापनेचे वर्ष
५. सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाचा :-
धर्मादाय आयुक्त/सार्वजनिक
विश्वस्त संस्था यांचेकडील संस्था
नोंदणी क्रमांक व नोंदणीचे वर्ष
६. सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाचे :-
पदाधिकारी यांची नावे

अ.क्र.	नाव	पदनाम	दूरध्वनी / भ्रमणध्वनी क्रमांक	E-mail address
१		अध्यक्ष		
२		उपाध्यक्ष		
३		सचिव		
४		सदस्य		
५		सदस्य		

७.

"लोकमान्य सार्वजनिक गणेशोत्सव अभियान २०१६" मध्ये सहभाग घेतांना लोकमान्य टिळकांच्या स्वराज्य ते सुराज्य या संकल्पनेशी सुसंगत अशा कल्पना / कला / देखावा कोणत्या विषयावर आधारित असणार आहे.	१. स्वदेशी २. साक्षरता ३. व्यसनमुक्ती ४. बेटी बचाओ ५. जलसंवर्धन
--	---

८. सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाने मागील तीन वर्षात केलेल्या कल्पना / कला / देखावाचे स्वरूप.

अ.क्र.	वर्ष	तपशिल
१	२०१३	
२	२०१४	
३.	२०१५	

९. सर्व प्रकारच्या आवश्यक परवानग्या घेतल्याचे पुरावे (उदा. स्थानिक स्वराज्य संस्था/ पोलीस / वीज कंपनी / जागेची परवानगी)	
१०. सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाच्या कार्यातून शाळकरी विद्यार्थी / विद्यार्थिनी / महाविद्यालयीन विद्यार्थी / विद्यार्थिनी व महिला यांचेबाबत, शैक्षणिक, आरोग्य, सामाजिक इ. बाबत केलेले कार्य.	
११. सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाने मागील ३ वर्षात म्हणजेच सन २०१३, २०१४ व २०१५ या वर्षात शिक्षण, अंधश्रद्धा निर्मूलन, वैद्यकीय सेवा / शिबीर इत्यादीबाबत कार्याचा तपशील लाभार्थ्यांच्या संख्येसह द्यावा. (सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाने केलेल्या या कार्याविषयी प्रकाशने / प्रसिध्दी / अहवाल जोडावेत.)	
१२. सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळास यापूर्वी काही पारितोषिके, पुरस्कार, प्रशस्तीपत्रके इत्यादी मिळाली असल्यास त्याचा वर्षनिहाय (सन २०१३, २०१४ व २०१५) तपशील द्यावा.	
१३. सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाने या अर्जासोबत जोडलेल्या कागदपत्रांची यादी.	१. २. ३. ४. ५. ६. ७.

प्रमाणित करण्यात येते की, उपरोक्तप्रमाणे नमूद करण्यात आलेली माहिती ही सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाच्या अभिलेख्यानुसार अचूक व खरी आहे. शासन स्पर्धेच्या निकषानुसार जाहिर झालेला निकाल आम्हांला मान्य असेल, याबाबत आमची कोणतीही तक्रार असणार नाही.

* सदर स्पर्धा ही निव्वळ देखाव्यापुरती मर्यादित नसून मा. लोकमान्यांनी ज्या हेतूने सार्वजनिक गणेशोत्सव प्रारंभ केला त्या हेतूच्या विचारांची भव्यतासुद्धा, देखाव्यातील भव्यतेसोबत तपासली जाईल व गणपती विसर्जनापर्यंत आपल्या मंडळाचे परिक्षण करण्यात येईल.

(नांव व स्वाक्षरी)
अध्यक्ष

(नांव व स्वाक्षरी)
उपाध्यक्ष

(नांव व स्वाक्षरी)
सचिव

सूचना :-

"लोकमान्य सार्वजनिक गणेशोत्सव अभियान २०१६" या शासन स्पर्धेत सहभागी होणा-या सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळांनी आपले अर्ज विहित नमुन्यात ए-४ साईजच्या कागदावरच टंकलिखित करून आपल्या तालुक्याचे गट शिक्षण अधिकारी यांच्याकडे दिनांक -- /-- /२०१६ किंवा तत्पूर्वी सादर करावे व त्याची पोहच घ्यावी.

"लोकमान्य सार्वजनिक गणेशोत्सव अभियान २०१६"

पोहच नमुना

आज दिनांक -- /-- / २०१६ रोजी -----

(सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाचे नाव व पत्रव्यवहाराचा पत्ता नमूद करावा.) यांचा विहित नमुन्यातील "लोकमान्य सार्वजनिक गणेशोत्सव अभियान २०१६" याकरिताचा अर्ज सर्व सहपत्रांसह प्राप्त झाला आहे.

सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळाने

या अर्जासोबत जोडलेल्या

कागदपत्रांची यादी.

(अर्ज व सहपत्रे तपासून स्विकारणाऱ्याची स्वाक्षरी)

१.

अर्ज व सहपत्रे स्विकारणाऱ्याचे

२.

नाव :-

३.

४.

पदनाम :-

५.

६.

कार्यालयाचा शिक्का :-

७.